

Sygn. akt V CNP 16/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)
SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)
SSN Anna Kozłowska

w sprawie ze skargi J. W.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 16 listopada 2010 r.,
w sprawie z powództwa J. W.
przeciwko Grupie Finansowej T. Spółce z ograniczoną
odpowiedzialnością w K.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 lutego 2014 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 listopada 2010 r. Sąd Okręgowy w K. w sprawie z powództwa J. W. przeciwko Grupie Finansowej T. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 25 czerwca 2010 r. Wyrokiem tym pozbawiony został wykonalności nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w P. z dnia 4 października 2007 r., w stosunku do kosztów procesu w całości, w stosunku do odsetek umownych w części, co do kwoty 23.017 złotych, w pozostałej części powództwo zostało oddalone i zniesione koszty postępowania.

Rozstrzygnięcie zapadło po ustaleniu, że na skutek niewywiązania się powoda z zawartej umowy, wierzyciel zbył swoją wierzytelność na rzecz pozwanej Spółki. Strony zawarły ugodę dnia 7 maja 2007 r., w której powód zobowiązał się do zapłaty stronie pozwanej kwoty 28.180,47 złotych należności głównej oraz 2.335,72 złotych odsetek, w ratach po 1500 złotych w uzgodnionych ugodą terminach. W ugodzie zostało postanowione, że w przypadku niewykonania ugody wierzyciel będzie naliczać dłużnikowi odsetki za opóźnienie w wysokości 0,4% za każdy dzień opóźnienia, a całość zobowiązania stanie się wymagalna w pierwszym dniu opóźnienia. Ze względu na niewywiązanie się powoda z zobowiązań określonych w ugodzie wydany został wspomniany sądowy nakaz zapłaty na kwotę 20.016,19 złotych, uwzględniający umowne odsetki w wysokości 0,4% dziennie od dnia 7 maja 2007 r. do dnia zapłaty oraz 2.668 złotych kosztów postępowania. Powód nie wniósł sprzeciwu od nakazu, płacąc pozwanej do dnia 8 kwietnia 2008 r. łącznie 25.685 złotych. Pozwana zaliczyła dokonane wpłaty w pierwszej kolejności na poczet kosztów, następnie na wyliczone i skapitalizowane odsetki w wysokości 23.017 złotych. Odnośnie do pozostałej kwoty pozwany wystąpił o wszczęcie egzekucji komorniczej, a wtedy powód wystąpił z powództwem na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd Rejonowy, a następnie Sąd drugiej instancji uznały powództwo - poza już zapłaconymi przez powoda kwotami - za niezasadne, w szczególności odnośnie do kwestionowania sposobu zarachowania tych kwot przez wierzyciela na poczet zadłużenia powoda

oraz ze względu na określenie wysokości odsetek w nakazie zapłaty, do którego jako orzeczenia sądowego, a nie czynności prawnej - zdaniem Sądów w toku instancji – nie ma zastosowania art. 359 § 2¹ i § 2² k.c.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego skarżący wniósł o stwierdzenie, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 359 § 2² k.c. oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problem prawny, wymagający rozważenia w sprawie dotyczy zastosowania w ustalonym stanie faktycznym przepisów o odsetkach maksymalnych, które mogą być przez strony określone w umowie, jako najwyższe dopuszczalne odsetki (art. 359 § 2¹ k.c.). Z ustaleń wynika, że nakaz zapłaty wydany dnia 4 października 2009 r. przez Sąd Rejonowy w P., będący podstawą czynności egzekucyjnych wynikał z ugody zawartej przez strony postępowania. Ugoda jest czynnością prawną – umową nazwaną, określoną w art. 917 k.c., w treści której strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać. Skoro powód, będący dłużnikiem i pozwany, który nabył przeciwko powodowi wierzytelność zawarli ugodę mającą na celu umożliwienie spłacenia długu i zaspokojenia praw wierzyciela, to ugoda ta spełnia przesłanki, o których mowa w powołanym przepisie kodeksu cywilnego. Ugoda będąca czynnością materialno-prawną została zawarta między stronami umowy, jej treść nie była więc wynikiem rozstrzygnięcia sądowego. Nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym miał podstawę faktyczną i prawną w zawartej umowie ugody. To treść tej ugody i kwoty na które opiewała po stronie zobowiązań powoda, włącznie z wielkością odsetek znalazła potwierdzenie w nakazie zapłaty. Nie orzeczenie sądowe zatem, jak twierdzi Sąd Okręgowy określiło wysokość 0,4% dziennych odsetek, tylko potwierdziło ono treść ugody i żądania pozwanego, a następnie nadania jej klauzuli wykonalności w celu skierowania do egzekucji komorniczej.

W warunkach prawnych postępowania nakazowego Sąd Rejonowy powinien był dokonać oceny zgodności z prawem zawartej ugody i ma rację skarżący, że z ugody tej wynikało, iż wysokość odsetek ustalonych ugodą przekraczała odsetki

maksymalne, o których stanowi art. 359 § 2¹ k.c. Przepisu tego nie można wyłączyć ani ograniczyć drogą czynności prawnej stron (art. 359 § 2³ k.c.). Odsetki maksymalne zostały wprowadzone nowelą do kodeksu cywilnego ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. w celu zlikwidowania nagannego zjawiska lichwy. Mimo obowiązywania tego przepisu w dniu zawierania ugody między stronami, wierzyciel będący firmą handlującą długami (skupującą wierzytelności) naruszył zakaz odsetek maksymalnych umownych, jednak skarżący nie podniósł żadnego zarzutu przeciwko nakazowi zapłaty, co skutkowałoby wyznaczeniem rozprawy i jak można przypuszczać rozstrzygnięciem na korzyść powoda.

Na postawione więc na wstępie zagadnienie należy odpowiedzieć, że ugoda zawarta między stronami umowy stanowi czynność prawną i jeżeli z jej treści wynika obowiązek dłużnika zapłacenia odsetek umownych, to ich wysokość nie może przekroczyć odsetek maksymalnych, określonych w art. 359 § 2¹ k.c.

Jednakże takie ustalenie nie oznacza, że można obecnie w postępowaniu przeciwegzekucyjnym kwestionować tytuł wykonawczy w zakresie żądanym przez skarżącego w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 424¹ § 1 k.p.c. Nawet, jeśli tytuł wykonawczy wiąże się z orzeczeniem w postaci nakazu zapłaty, który zaakceptował niezgodną z powołanym przepisem kodeksu cywilnego wysokość odsetek umownych, to skarżący miał możliwości prawne jego wzruszenia. Jednak tego nie uczynił w postępowaniu rozpoznawczym, a w postępowaniu egzekucyjnym nie było już ku temu podstawy, także poprzez wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego. Dlatego, mimo subiektywnego poczucia krzywdy przez skarżącego, któremu przychodzi zapłacić lichwiarskie odsetki, czego żądanie przez pozwaną Spółkę wymagapotępienia nie można uznać, że nastąpiła niezgodność z prawem wydanego i skarżonego w niniejszej sprawie orzeczenia sądowego. Nie ono jest bowiem przyczyną szkody, jakiej poniesienia ma poczucie skarżący, lecz przyczyną tą jest zawarcie, a następnie niezakwestionowanie ugody w przyjętej treści, a najpóźniej niezakwestionowanie w przewidzianym czasie i formie wydanego nakazu zapłaty, z tej ugody wynikającego i doprowadzenie do wydania tytułu wykonawczego i postępowania egzekucyjnego .

Nie została zatem w niniejszej sprawie wykazana podstawowa przesłanka określona w art. 424¹ § 1 k.p.c., tzn. niezgodność z prawem prawomocnego wyroku

sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie w odniesieniu do wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 16 listopada 2010 r. Mimo częściowo wadliwego prawnie uzasadnienia tego wyroku, co zostało powyżej wykazane, wyrok ten odnośnie do samego rozstrzygnięcia nie narusza prawa, a tym bardziej nie narusza prawa w stopniu rażącym, który uzasadniałby zastosowanie art. 424¹ § 1 k.p.c.

Z tych względów na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.